

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Pöytäkirja

1 (3)

21.11.2022

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Maankäytön muutosmaksua valmisteleavan työryhmän 5. kokous

Aika: 21.11.2022 klo 10.15–11.45

Paikka: Aleksanterinkatu 7, kokoushuone Lohi ja Teams

Paikalla:

Heikki Granholm, maa- ja metsätalousministeriö (pj.)
Outi Honkatukia, ympäristöministeriö (Teams)
Birgitta Vainio-Mattila, maa- ja metsätalousministeriö (Teams kohdat 1–6)
Hannu Tölli, maa- ja metsätalousministeriö
Jaakko Nippala, maa- ja metsätalousministeriö (Teams)
Ada Ketelimäki, maa- ja metsätalousministeriö
Jaana Junnila, ympäristöministeriö (Teams)
Antti Irjala, ympäristöministeriö
Pentti Linnamaa, ympäristöministeriö (Teams)
Tuomo Kalliokoski, ympäristöministeriö (Teams)
Hanna Mattila, ympäristöministeriö (Teams)
Armi Liinamaa, valtiovarainministeriö (Teams kohdat 1–4, 6–8)
Jukka Vanhanen, valtiovarainministeriö (Teams)
Ilkka Harju, valtiovarainministeriö (Teams)
Katariina Särkänne, työ- ja elinkeinoministeriö (Teams kohdat 3–4)
Sauli Konttajärvi, Väylävirasto (Teams kohdat 5–8)
Jari Salila, oikeusministeriö (Teams)
Tia-Maria Virtanen, maa- ja metsätalousministeriö (siht.)
Satu Eronen, ympäristöministeriö (siht.)

Asiantuntijat:

Aki Hostikka, Suomen metsäkeskus (Teams kohdat 1–3)
Riikka Knaapi, maa- ja metsätalousministeriö

Käsiteltyt asiat

1. Kokouksen avaus ja asialista

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.15. Asialista hyväksyttiin.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Metsänkäyttöilmoitus

Hostikka piti työryhmälle alustuksen metsänkäyttöilmoituksesta ja sen käyttökelpoisuudesta maankäytön muutosmaksun hallinnollisessa toteuttamisessa. Metsänkäyttöilmoituksen perusteella on mahdollista saada tiedot osasta metsissä tapahtuvasta maankäytön muutoksesta. Metsänkäyttöilmoituksessa on ilmoitettava tieto mm. uudesta käyttötarkoituksesta, kun metsätalousmaata otetaan metsälain 3 §:ssä tarkoitettuun muuhun käyttöön. Metsänkäyttöilmoituksen ulkopuolelle jää kuitenkin esimerkiksi pienikokoisen puuston, sähkölinjojen ja junaratojen reunavyöhykkeiden hakkuut. Kaikkea ilmoitettua metsänkäyttöä ei toteuteta. Eri aineistoja, kuten satelliitti- ja hakkuukonetietoja metsänkäyttöilmoituksiin, yhdistämällä metsävara- ja hakkuutiedot ovat saatavilla kattavammin.

Työryhmän jäsenet kävivät keskustelua ja esittivät tarkentavia kysymyksiä metsänkäyttöilmoituksista, niihin liittyvistä poikkeustilanteista ja metsänkäytön valvonnasta. 40 % metsänkäyttöilmoituksista käsitellään automaattisesti, ja myös tarkastuskohde voi syntyä automaattisesti, jos rikkomus aineistosta havaitaan. Todettiin, että metsänkäyttöilmoituksen perusteella ilmoittajalle olisi mahdollista saada tieto maksusta. Metsänkäyttöilmoitusten suuren määrän vuoksi metsäkeskuksen ei kuitenkaan olisi mahdollista tehdä hallintopäätöksiä maksun määräämisestä.

4. Kaavoitus

Irjala piti alustuksen kaavoituksesta. Kaavoitus on yhteen sovittavaa suunnittelua ja keskeinen osa kunnan itsehallintoa. Alueidenkäyttölain kehittäminen jatkuu tulevilla hallituskaudella, ja tarkoitus on lisätä ilmastovaikutusten arviointia kaavoituksessa. Ilmastomuutoksen hillintään voidaan alueidenkäytön suunnittelussa vaikuttaa esimerkiksi huolehtimalla yhdyskuntarakenteen eheydestä ja hyödyntämällä olemassa olevaan infrastruktuuria.

Maankäytön muutosmaksun toteuttaminen kaavoituksen yhteydessä lisäisi jo valmiiksi suurta hallinnollista taakkaa. Muutosmaksu soveltuisi huonosti kaavoituksen yhteyteen myös siitä syystä, että kaavoitus on nimenomaan suunnittelun väline, eivätkä kaikki kaavat toteudu suunnitellusti. Lisäksi merkittävä osa rakentamisesta tapahtuu asemakaavoitetun alueen ulkopuolella. Riskinä on, että muutosmaksu ohjaisi rakentamista sellaisille alueille, joilla ilmastopäästöjä ja haitallisia välillisiä vaikutuksia syntyisi aiempaa enemmän. Ilmastovaikutuksia tulisi kaavoituksen yhteydessä arvioida laajemmin ja maankäytön muutosmaksusta säätää kokonaisuus huomioon ottaen siten, että se tosiasiaa edistää ilmastopäästöjen hillintää.

Työryhmän jäsenet kävivät keskustelua vaikutustenarvioinnin merkityksestä, maksun sosiaalisesta hyväksyttävyydestä ja hallinnollisesta toteutuksesta, mikäli muutosmaksu toteutettaisiin osana kaavoitusprosessia. Todettiin, että maksun yhdistäminen rakennuslupamenettelyyn voi niin ikään osoittautua hallinnollisesti mahdottomaksi. Joka tapauksessa maksun tulisi toimia siten, että se ohjaa rakentamista toivotuille alueille pois sellaisilta alueilta, joilla ilmastovaikutukset ovat suuret ja ilmastomuutoksen kustannukset sisällytetään rakentamisen hintaan. Todettiin, että maankäytön muutosmaksua ei voida ongelmitta toteuttaa maankäyttöilmoituksen, kaavoituksen eikä rakennusluvan yhteydessä. Eri vaihtoehdot ja niiden vaikutukset arvioidaan työryhmän raportissa ja hallituksen esitysluonnoksessa toimeksiannon mukaisesti. Lopuksi Irjala vastasi kysymykseen, että jos maksu kohdistuisi metsän raivaukseen rakennetuksi maaksi, olisi luontevampaa kohdistaa maksu rakentamiseen eikä kaavoitukseen.

5. Maatalouden tukijärjestelmät

Knaapi esitteli muutokset pellonraivauksen määrissä ja niiden taustalla vaikuttaneet lainsäädäntö- ja tukijärjestelmämuutokset. Uusien peltojen raivausta voidaan hillitä rajoittamalla niille maksettavia tukia, kannustamalla turvemaiden ja muiden alojen suojeluun sekä tilusjärjestelyin. Vuosina 2023 ja 2025 on tulossa voimaan turvemaita koskevia uusia vaatimuksia, joiden tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä, ylläpitää hiilivarastoja ja vähentää ravinteiden huuhtoutumista turvemailta.

Vainio-Mattila arvioi maankäytön muutosmaksua hallinnollisesta näkökulmasta. Metsäkatoon ja päästöjen minimoimiseen keskittyvä maankäytön muutosmaksu saattaa lisätä rakentamista pelloille, jolloin maatalousmaa voi vähentyä. Maatalousmaan vähenemisellä on myös vaikutuksia monimuotoisuuteen. Maankäytön muutosmaksun vaihtoehtona on säätää maankäytön muutos luvanvaraiseksi, jolloin voitaisiin hyödyntää olemassa olevia lupamenettelyjä.

6. Lakiehdotuksen runko

Eronen esitteli lakiehdotuksen rungon, jonka pohjalta työryhmä jatkaa maankäytön muutosmaksun toteuttamisvaihtoehtojen työstämistä.

7. Muut asiat

- Lakiehdotuksen rungon työstäminen jatkuu pienryhmässä.
- Seuraavat kokoukset
 - o 15.12. klo 12.00–14.00
- Seuraava aamukahvitilaisuus
 - o 9.12. klo 8.00–9.45

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.48.